



Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 355/06
13.07.2006. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Predraga Trifunovića, predsednika veća, Vesne Popović, Jasminke Stanojević, Mirjane Grubić i Milomira Nikolića, članova veća, u parnici tužilaca AA, BB i maloletnog VV čiji je zakonski zastupnik majka AA, svi iz __, čiji je punomoćnik AB advokat, protiv tužene GG, čiji je punomoćnik BV advokat, odlučujući o reviziji tužilaca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Novom Sadu Gž.br.2081/05 od 22.9.2005. godine, u sednici održanoj na dan 13.7.2006. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presude Okružnog suda u Novom Sadu Gž.br.2081/05 od 22.9.2005. godine i Opštinskog suda u Bačkoj Palanci P.946/04 od 23.2.2005. godine i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Bačkoj Palanci P.br.946/04 od 23.2.2005. godine, stavom prvim izreke odbijen je glavni tužbeni zahtev tužilaca kojim su tražili da se utvrdi da ne postoji pravo plodouživanja u korist tužene GG na parcelama br. aa i bb i kući izgrađenoj na kat.parceli aa sve upisano u ZKUL vv KO DD i da se na osnovu te presude u zemljišnim knjigama ima izvršiti brisanje istog. Stavom drugim izreke, usvojen je eventualni tužbeni zahtev tužilaca i utvrđeno da je prestalo pravo doživotnog plodouživanja u korist tužene GG na parcelama i kući bliže opisanim u stavu prvom izreke, i ovlašćeni tužioci da po pravnosnažnosti presude izvrše brisanje navedenog plodouživanja u zemljišnim knjigama.

Okružni sud u Novom Sadu presudom Gž.br.2081/05 od 22.9.2005. godine delimično je uvažio žalbu tužene i prvostepenu presudu preinačio tako što je tužbeni zahtev kojim je traženo da se utvrdi da je prestalo pravo doživotnog plodouživanja uknjiženo u korist tužene odbijen, dok je u ostalom delu žalba tužene odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv pravosnažne presude donete u drugom stepenu blagovremeno su izjavili reviziju tužioci pobijajući je zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pravilnost pobijane presude na osnovu čl. 386. ZPP, ("Službeni list SFRJ", br. 4/77... "Službeni list SRJ", br. 15/98 i 3/02) koji se na konkretan slučaj primenjuje na osnovu ovlašćenja iz čl. 491. st. 4. ZPP ("Službeni glasnik RS", br. 125/2004) Vrhovni sud je našao da je revizija tužilaca osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, koje među parničnim strankama i nije sporno, tužena je bila vlasnik nepokretnosti kat.parc.br.aa i bb i kuće izgrađenoj na kat.parc. br. aa sve upisano u ZKUL vv KO DD pa je ugovorom o poklonu od 27.10.1988. godine ove nepokretnosti poklonila svome sinu ĐĐ, suprugu prvotuzilje AA a ocu tužilaca BB i VV a za sebe zadržala pravo doživotnog uživanja. Tužena GG nikada nije koristila pravo doživotnog uživanja već je koristila svoju staru kuću. Sada pok. ĐĐ i tužena AA dogovorili su se da sruše staru kuću i podignu novu, pa je zbog toga, što je tužilja AA bila u radnom odnosu i mogla da podigne stambeni kredit, a da bi to učinila bilo je nužno da bude suvlasnik ili vlasnik nepokretnosti, sada pok. ĐĐ svoju ½ vlasništva ovih nepokretnosti poklonio tužilji AA. Sada pok. ĐĐ i tužilja AA su porušili staru kuću izgrađenu na kat.parc.br.aa i na njenom mestu podigli potpuno novu kuću u koju su se uselili 1992. godine zajedno sa svojom decom. Sada pok. ĐĐ preminuo je 2000. godine a tužena živi u svojoj nepokretnosti na drugom mestu. Posle smrti ĐĐ došlo je do sukoba između tužene i prvotuzilje AA i pravosnažnom presudom istoga suda P.br.860/2002 od 6.2.2003. godine obavezani su ovde tužioci da tuženoj GG predaju u posed i na korišćenje navedene nepokretnosti a odbijen je njihov protivtužbeni zahtev kojim su tražili da se briše pravo doživotnog uživanja u korist ovde tužene upisano u C listu ZKUL vv KO DD na kat.parc.br.aa i bb.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je stavom prvim izreke presude, odbio tužbeni zahtev za utvrđenje da ne postoji pravo plodouživanja na opisanim nepokretnostima u korist tužene jer kako je u postupku utvrđeno, pravo plodouživanja je konstituisano ugovorom o poklonu od 27.10.1988. godine što i nije sporno između stranaka a na osnovu čl. 49. do 60. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa. Prvostepeni sud je istom presudom stavom drugim izreke usvojio eventualni tužbeni zahtev i utvrdio da je prestalo pravo doživotnog plodouživanja na predmetnim nepokretnostima u korist tužene jer ih tužena više godina ne koristi sve do stupanja u posed nepokretnosti oktobra 2004. godine a po presudi istog suda P.br.860/02 pa kako je čl. 58. st. 1. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa propisano da stvarna službenost prestaje ako se vlasnik poslužnog dobra protivi njenom vršenju a vlasnik povlasnog dobra tri uzastopne godine ne vrši svoje pravo i kako je u postupku utvrđeno da tužena od 1959. godine do dana zaključenja rasprave u ovoj parnici živi u svojoj nepokretnosti u kući EE stavom drugim izreke presude usvojio tužbeni zahtev.

Okružni sud u Novom Sadu odlučujući o žalbi tužene, preinačio je prvostepenu presudu tako što je odbio tužbeni zahtev kojim su tužioci tražili da se utvrdi da je prestalo pravo doživotnog plodouživanja uknjiženo u korist

zahtev kojim su tužiocu ukazali da se utvrdi da je prestalo pravo doživotnog plodouživanja uknjiženo u korist tužene, dok je u ostalom delu prvostepenu presudu potvrdio. Po mišljenju Okružnog suda, na pravilno utvrđeno činjenično stanje, prvostepeni sud je pogrešno primenio materijalno pravo kada je usvojio eventualni tužbeni zahtev pogrešno primenjujući čl. 58. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa koji se u konkretnom slučaju ne može primeniti već pravna pravila građanskog prava a na osnovu Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6.aprila 1941. godine jer je pravo plodouživanja lična službenost koja nije regulisana odredbama Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa. Pravo plodouživanja po pravnim pravilima prestaje smrću plodouživaoca i na osnovu njegove volje, pa činjenica da tužena ovo pravo nije koristila nije od značaja jer je stvar plodouživaoca da li će pravo koristiti ili ne zbog čega ne može da se tvrdi da je prestalo pravo doživotnog plodouživanja kako je to utvrdio prvostepeni sud.

Osnovano se u reviziji tužilaca ukazuje da nižestepeni sudovi nisu pravilno primenili materijalno pravo pa zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje na kome su zasnovane pobijane presude nije potpuno i pravilno utvrđeno.

Pravilno je stanovište Okružnog suda da se na konkretan slučaj ne mogu primeniti odredbe čl. 49. do 60. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa jer su tim odredbama regulisane samo stvarne službenosti. Odredbama tog Zakona nisu regulisane lične službenosti zbog čega se, kako to pravilno zaključuje Okružni sud, imaju primeniti pravna pravila građanskog prava a na osnovu Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6. aprila 1941. godine i za vreme neprijateljske okupacije. Prema pravnim pravilima građanskog prava, pravo plodouživanja je lična službenost kao najšire pravo upotrebe tuđe stvari i pribiranje plodova sa nje uz obavezu da se sačuva njena suština. Plodouživalac ima pravo da poslušno dobro drži, upotrebljava i pribira sa njega plodove kao i da preduzima poslove upravljanja u vezi sa poslužnim dobrom, a svoja prava da vrši sa pažnjom dobrog domaćina. Pravo plodouživanja stiče se na osnovu ugovora, testamenta i održaja. Za sticanje prava plodouživanja na nepokretnostima po osnovu ugovora i testamenta potreban je upis u javnu knjigu. Pravo plodouživanja kao lična službenost prestaje na isti način kao i stvarna službenost, protekom vremena ako je bilo ustanovljeno na određeno vreme, kada se u jednoj ličnosti sjedini svojstvo vlasnika i plodouživaoca, kada na istom poslužnom dobru neko treći stekne plodouživanje, odricanjem od strane plodouživaoca i u slučaju potpune propasti poslužnog dobra.

U konkretnom slučaju, pravo plodouživanja na nepokretnostima kat.parc.br.aa i bb ustanovljeno je u korist tužene GG na osnovu ugovora o poklonu zaključenog sa sada pok. ĐĐ 27.10.1988. godine na tada postojećim nepokretnostima. Poklonoprimalac sada pok. ĐĐ, kako je to u postupku utvrđeno a što među strankama i nije sporno, svoju ½ ove nepokretnosti preneo je na tužilju AA ugovorom o poklonu i oni su uz saglasnost tužene staru kuću na kojoj je imala konstituisano pravo doživotnog uživanja porušili i sagradili novu. Takođe nije sporno da za života ĐĐ tužena nije koristila svoje pravo doživotnog plodouživanja na predmetnoj nepokretnosti, već je to prvi put zahtevala podnošenjem tužbe u predmetu Opštinskog suda u Bačkoj Palanci P.br.260/02 u kojoj je pravosnažnom presudom i naloženo tuženima da joj to pravo omoguće.

Pravo plodouživanja na staroj kući plodouživalac zadržava i na novoj kući koja je podignuta na mestu gde se nalazila stara ukoliko su se stranke o tome sporazumele. U postupku koji je prethodio donošenju pobijanih presuda, nije utvrđeno da li su se stranke dogovorile da se pravo plodouživanja u korist tužene prenese i na novopodignuti objekat niti je pak prvostepeni sud izvršio uvid u zbirku isprava u zemljišnim knjigama i utvrdio na kojim nepokretnostima je izvršen upis prava plodouživanja u korist tužene, da li na nepokretnostima pre rušenja ili na novosagrađenom stambenom objektu. Od utvrđenja te činjenice zavisi i pravilna primena materijalnog prava. Kako nižestepeni sudovi na izloženi način nisu postupili, to je zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno, zbog čega su obe nižestepene presude ukinute i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će utvrditi na kojim nepokretnostima je izvršen upis prava plodouživanja u zemljišnim knjigama, da li na starom objektu koji je porušen ili na novom objektu, potom da li je između stranaka postignut sporazum da se pravo plodouživanja prenese i na novosagrađeni stambeni objekat, odnosno da utvrdi da li tuženoj pripada pravo plodouživanja i na novom stambenom objektu. Od utvrđenja ovih činjenica zavisi osnovanost kako osnovnog tako i eventualnog tužbenog zahteva, odnosno da je to pravo prestalo. Pošto potpuno i pravilno utvrdi sve odlučne činjenice za ocenu osnovanosti kako osnovnog tako i eventualnog tužbenog zahteva, prvostepeni sud će pravilnom primenom materijalnog prava doneti novu odluku o tužbenom zahtevu.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u izreci primenom čl. 395. st. 2. ZPP.

Predsednik veća-sudija,

Predrag Trifunović, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

sd